

4.

EEN HOUDBARE MUNT

Euro en monetaire unie

Op 1 januari 1999 is de euro ingevoerd. De SGP heeft tegengestemd vanuit de overtuiging dat een gemeenschappelijke munt onvoldoende recht doet aan de economische, politieke en culturele verscheidenheid binnen de Europese Unie. Sindsdien zit Nederland samen met andere Europese landen in één muntunie. Daar hebben we ons toe te verhouden. Sinds de invoering zijn er diverse ingrijpende en verstrekkende maatregelen genomen om het europroject uit te breiden. Tegelijk zijn er grenzen aan de bevoegdheden van de EU op monetair gebied. Deze grenzen worden echter in de praktijk steeds verder opgerekt. De eurozone staat dan ook op een kruispunt: kiezen we voor meer Europese zeggenschap over ons geldstelsel of zetten we de lidstaten weer aan het roer van de financiën? De SGP kiest voor het laatste. Meer soevereiniteit, meer Nederlandse inspraak en minder geld naar de EU.

Begrotingsregels

De eurozone bestaat uit twintig lidstaten. De ondergrondse hoop en verwachting in de jaren negentig was dat de landen door één munt te delen economisch gezien dichterbij elkaar zouden komen. Dat is echter niet gebeurd. De economieën zijn juist verder uit elkaar gegroeid. Ook wordt er binnen de eurozone nog steeds heel verschillend gedacht en gehandeld als het gaat om zaken als begrotingsoverschot, staatsschuld en werkloosheid. Binnen het Stabiliteits- en Groeipact zijn hierover degelijke begrotingsregels opgesteld, maar deze worden niet of nauwelijks nageleefd en de handhaving is afwezig. De SGP hecht aan een goed functionerend begrotingspact. Afspraak is afspraak! Landen moeten hun verdragsverplichtingen nakomen, (eindelijk) zorgen voor voldoende buffers in hun begrotingen

en te hoge staatsschulden verlagen. De eis van een maximale staatsschuld van 60% van het bruto binnenlands product (bbp) en een begrotingstekort van maximaal 3% van het bbp, blijft onverkort staan. De toepassing van de begrotingsregels moet bijdragen aan beter houdbare overheidsfinanciën. Naleving en handhaving verbeteren kan door automatische sancties op te leggen en subsidies in te houden of door een land (tijdelijk) het stemrecht in de Raad van Ministers te ontnemen. De nadruk in het begrotingspact moet komen te liggen op het tegengaan van begrotingstekorten. Uitgangspunt moet zijn dat ieder deelnemend land een structureel sluitende begroting zonder tekort presenteert. Degelijk financieel beleid moet voorop staan. Het gaat hier immers om belastinggeld van burgers. Staatsschulden zullen zo vanzelf stapsgewijs dalen. Dat is nodig, want hoge staatsschulden leiden tot instabiliteit.

In het kort:

- ▶ De begrotingsregels worden niet versoepeld. De naleving van deze regels wordt afdwingbaar door bijvoorbeeld automatische sancties op te leggen, subsidies in te houden of door landen (tijdelijk) het stemrecht in de Raad van Ministers (Ecofin) te ontnemen.

De SGP hecht aan een goed functionerend begrotingspact en is daarom tegen versoepeling. Afspraak is afspraak!

Wederzijdse verantwoordelijkheid in een gemeenschap

De grote verschillen tussen de economieën van de lidstaten vormen een bron van interne spanning binnen de eurozone. Dit hebben we duidelijk gezien in de recente financiële en economische crisis. Toen moesten landen die hun begrotingen en staatsschuld wel op orde hadden, waaronder Nederland, de landen met problemen van financiële ondergang behoeden. Zo werden de eerste stappen gezet in de richting van een transferunie. Inmiddels wordt er op veel manierengeld doorgesluisd van Noord- naar Zuid-Europa en van West- naar Oost-Europa. De SGP vindt dit ongewenst.

Het is slecht voor het draagvlak onder burgers en ook voor de concurrentiepositie van de ontvangende landen, omdat zij zich op deze manier niet hoeven te verbeteren. We bevinden ons als eurozone in een gemeenschap en daarom hebben we als lidstaten zorg voor elkaar te dragen en solidair met elkaar te zijn. Binnen gemeenschappen geldt echter ook het principe van wederzijdse verantwoordelijkheid. Het kan niet zo zijn dat slechts

één of enkelen verantwoordelijkheid dragen en anderen zich afhankelijk opstellen. Met het 'what-ever it takes'-beleid, waarbij er alles aan gedaan wordt om lidstaten binnen de eurozone te houden, is een fundamentele fout gemaakt. We hebben de verantwoordelijkheid weggehaald bij de lidstaten en er een gezamenlijke EU-verantwoordelijkheid van gemaakt. Hierdoor hebben we van het vangen net dat we hadden om elkaar te helpen in moeilijke tijden, een hangmat gemaakt. De SGP keert zich hiertegen. De Nederlandse belastingbetaler mag niet opdraaien voor schulden die de Nederlandse regering niet is aangegaan en voor de uitgaven van andere lidstaten.

In het kort:

- ▶ Alle lidstaten van de eurozone nemen hun verantwoordelijkheid voor gezond financieel beleid. Een transferunie is schadelijk voor de onderlinge solidariteit en het draagvlak onder burgers.

Schuldenunie

De Europese Unie heeft zich inmiddels ook zelf diep in de schulden gestoken. Tijdens de coronacrisis is de Europese Commissie met een Herstelfonds gekomen ter waarde van ruim 800 miljard euro. Hiervoor is zij zelf gaan lenen op de kapitaalmarkt, zonder concrete plannen om dit terug te betalen. In de praktijk is het niet nodig gebleken voor het economisch herstel van de lidstaten. De SGP was en is fel tegen dit Herstelfonds. Dit instrument mag geen precedent vormen. Alleen nationale regeringen mogen schulden aangaan en kapitaal ophalen op de kapitaalmarkt; hiervoor heeft de Europese Commissie geen mandaat. Bovendien is het zeer onverstandig om zoveel schulden aan te gaan. Het zorgt voor extra schuldenverdeling tussen lidstaten, wakkert de inflatie aan en zorgt ervoor dat lidstaten nog onverschilliger met belastinggeld omgaan. Daarom pleit de SGP ervoor dat nog niet bestede middelen uit het Herstelfonds niet worden uitgegeven aan de geplande maatregelen, maar worden gebruikt voor versnelde aflossing van de schulden van het Herstelfonds.

In het kort:

- ▶ Het Herstelfonds had er nooit mogen komen. Er komen geen nieuwe vergelijkbare fondsen en niet-bestede middelen uit het Herstelfonds worden gebruikt voor versnelde aflossing van de schulden.

gekregen om gericht staatsobligaties op te kopen. Ook vertoont de ECB ambities op het gebied van klimaat. Hiermee drijft de ECB steeds meer af van haar oorspronkelijke mandaat, namelijk het garanderen van prijsstabiliteit. De doelstelling van de bank is om de inflatie onder de 2% te houden. Daarvoor heeft zij het rentetarief als voornaamste instrument en via de nationale banken van de EMU-lidstaten kan de geldhoeveelheid worden beïnvloed. Dit ondersteunt het vertrouwen en voorkomt dat opgebouwd vermogen minder waard wordt, bijvoorbeeld van (pensioen)spaarders. De ECB moet nu gerichte maatregelen nemen om de grote geldhoeveelheid verantwoord af te bouwen. Voor de SGP is het belangrijk dat de ECB een onafhankelijke instelling is en geen speelbal wordt van nationale en politieke belangen.

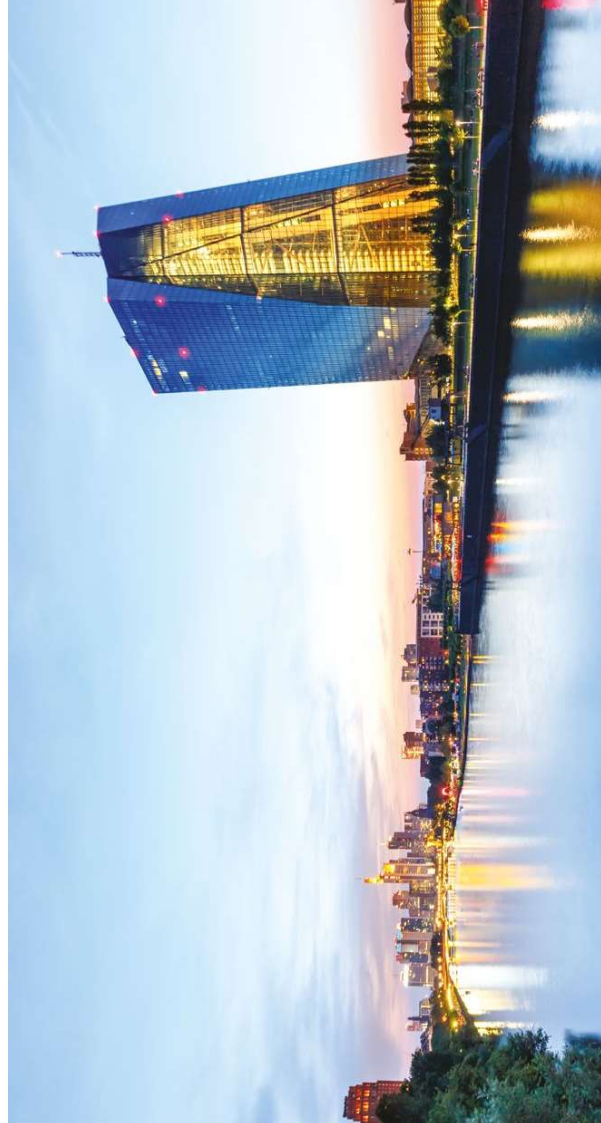
In het kort:

- ▶ De ECB moet onafhankelijk zijn en zich beperken tot haar kerntaak: het bewaken van de prijsstabiliteit. Dat betekent geen extra opkoopprogramma's, geen extra leningen, geen gemeenschappelijke schulden (eurobonds) en geen extra taken.

De ECB en haar instrumentarium

Oplopende inflatie, als gevolg van het monetair beleid, en steeds groter wordende verschillen tussen de lidstaten leiden ertoe dat de Europese Centrale Bank (ECB) steeds meer onverantwoorde noodgrepen moet toepassen om de eurozone bij elkaar te houden. Zo hebben we lange tijd extreem lage en zelfs negatieve rentes gekend. Een ander voorbeeld is het Transmission Protection Instrument (TPI), waarmee de ECB de macht heeft

Voor de SGP is het belangrijk dat de ECB een onafhankelijke instelling is en geen speelbal wordt van nationale en politieke belangen.

■ Voor de SGP is het van groot belang dat vrijheid en privacy in relatie tot geld gewaarborgd zijn.

steeds meer problemen rond een gezamenlijke munt. Het risico is reëel dat de eurozone onhoudbaar blijft en uit elkaar gaat vallen. Daarom is het verstandig gedegen exitstrategieën te ontwerpen. Als de positie van een euroland op basis van vooraf bepaalde criteria onhoudbaar wordt, moet dat land kunnen worden gedwongen de eurozone te verlaten. Daarnaast is het denkbaar dat een euroland vrijwillig voor vertrek kiest. Ook Nederland zelf moet exitscenario's klaar hebben liggen om uit de eurozone te kunnen stappen en voorbereid zijn op de situatie waarin een andere lidstaat de eurozone verlaat. Daarnaast dient het automatisme dat nieuwe EU-lidstaten op termijn de euro moeten invoeren uit het Verdrag te worden geschrapt. Lidmaatschap van de EU moet losstaan van deelname aan de muntunie.

Geen volledige bankenunie

De Europese Commissie werkt aan een bankenunie. Voor de SGP is een nog verder geïntegreerde Europese bankenunie onacceptabel. Europees banktoezicht vervult een nuttige rol. Europese risicodeling via een bankenunie gaat echter veel te ver. Dit zou betekenen dat omvallende banken en spaartegoeden in de toekomst niet meer door het euroland zelf worden gered, maar via een Europees depositogarantiefonds. Dat is onaanvaardbaar. Dit zou immers leiden tot een transferunie waarbij het geld van Nederlandse spaarders gebruikt wordt om banken uit andere Europese landen overleind te houden.

In het kort:

- ▶ Een nog verder geïntegreerde bankenunie is onacceptabel. Er komt geen Europees depositogarantiestelsel.

Exitstrategieën

Voor de SGP is duidelijk dat de stelling 'there is no alternative' voor de euro en de Economische en Monetaire Unie (EMU) niet klopt. Europese samenwerking is groter dan de EMU en het besluit voor de euro is niet onomkeerbaar. We constateren

In het kort:

- ▶ Een land dat zich herhaaldelijk niet aan de afspraken houdt en geen perspectief heeft op voldoende concurrentiekracht, moet afscheid nemen van de euro. Als een land de eurozone verlaat, kan het een hulpplan krijgen om de pijn te verzachten en de herstelkracht van de economie gericht te versterken.
- ▶ Er worden exitcriteria en -draaiboeken opgesteld om een gecontroleerde uitroeding uit de eurozone te faciliteren. Lidmaatschap van de EU wordt losgekoppeld van deelname aan de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Digitale euro

De EU is bezig met een digitale euro. In reactie op landen als Japan, China en verschillende techbedrijven die een digitale munt ontwikkelen, is de ECB in oktober 2023 begonnen met de voorbereidingsfase. De SGP is tegen de komst van een digitale euro. Allereerst vanwege de onduidelijkheid die er is rondom nut en noodzaak. De digitale euro biedt een oplossing voor een niet-bestaand probleem.

Ook nu zijn er al voldoende mogelijkheden om met digitaal geld te betalen. Het verschil tussen de huidige mogelijkheden en de digitale euro is dat de digitale euro direct uitgegeven zal worden door de ECB. Ons huidige geld wordt uitgegeven door commerciële banken als tussenpersoon. Krediet-schepping moet volgens de SGP via commerciële banken verlopen en niet rechtstreeks door de ECB naar de consument. Dat geeft de ECB te veel macht en controle. Zo zou de digitale euro op termijn programmeerbaar kunnen worden. De ECB zou dan de mogelijkheid krijgen te bepalen waaraan burgers hun geld kunnen besteden. Voor de SGP is het van groot belang dat vrijheid en privacy in relatie tot geld gewaarborgd zijn. Daarnaast zet de digitale euro een nog grotere druk op het gebruik van contant geld. Voor de SGP is het belangrijk dat betalen met contant geld altijd mogelijk blijft. Naast programmeerbaarheid maakt een digitale euro ook negatieve rentes mogelijk. Dat is onwenselijk en moreel niet aanvaardbaar.

In het kort:

- ▶ Er komt geen digitale euro.
- ▶ Betalen met contant geld blijft altijd mogelijk.